

Jan Hendrik van Kinsbergen, graaf van Doggersbank werd geboren te Doesburg op 1 mei 1735, hij stierf te Apeldoorn op 24 mei 1819. Hij was een Nederlandse zeeofficier, auteur en filantroop.

Na een jeugd als soldaat liet Kinsbergen zich goed scholen en trad in dienst bij de Admiraliteit van Amsterdam. Vanwege de beperkte carrièremogelijkheden bij de Nederlandse kreeg hij op 15 augustus 1770 van de toenmalige admiraal-generaal, stadhouder Willem V om in dienst van Rusland te gaan. Men wilde hem echter niet zomaar kwijt en men kwam tot de volgende regeling: na een jaar zou hij benoemd worden tot Nederlands kapitein, en als het vaderland drie jaar later behoefte aan hem had, zou hij moeten terugkeren. Op 15 augustus 1771 werd hij inderdaad extra-ordinaris kapitein-ter-zee. In Rusland werd

hij op 22 september 1773 tot ridder vierde rang in de Orde van Sint George benoemd. Na terugkeer ging hij weer voor de Amsterdamse admiraliteit werken en was daar een voorvechter van de modernisering van het zeewezen, waarover hij vele publicaties liet verschijnen. In 1780 werd door de schrijver Joannes Florentius Martinet met medewerking van Van Kinsbergen het Zeemans Handboek uitgegeven. Een nieuwigheid die hij doorvoerde was dat hij de matrozen in een, door hemzelf ontworpen, uniform liet steken; voor die tijd koos iedere matroos zijn eigen kleding. Op 12 februari 1781 werd hij benoemd tot tijdelijk schout-bij-nacht en kreeg de functie van vlaggenkapitein van de bevelhebber. Hij nam het commando over van het lineschip de Admiraal-Generaal en liet een belangrijk deel van zijn oude en uitstekende geoefende bemanning op zijn nieuwe vaartuig overbrengen. Op dat moment was feitelijk de Vierde Engels-Nederlandse Oorlog al aan de gang. In de Slag bij de Doggersbank (1781) onderscheidde hij zich als smaldeelcommandant op de Admiraal-Generaal. Het lukte hem tegen een zwaarder bewapend Engels eskader stand te houden. Vanwege deze actie werd hij als zeeheld onthaald. Hij werd onderscheiden door stadhouder Willem V met de Doggersbank-medaille en fungeerde als diens adjudant-generaal en vaste adviseur in marinezaken tussen 1781 en 1795. In 1782 werd zijn 'De algemeene scheepsdienst zowel op een fregat als op een schip voor linie' uitgegeven en 'Grondbeginselen der zeetactiq', dat in 1792 in het Russisch vertaald zou worden.

Op 23 juli 1786 huwde hij met de Amsterdamse burgemeestersdochter Hester Hooft, de dertien jaar jongere weduwe van schepen George Clifford (1741-1785) met twee dochters (waarvan Hester Clifford in 1789 zou huwen met Gijsbert Karel van Hogendorp); het huwelijk bleef kinderloos, maar zijn vermogen nam sterk toe.

In 1793 werd hij formeel bevelhebber in de rang van luitenant-admiraal. Twee jaar later werd hij door de Bataafse Republiek aan de kant geschoven, waarna hij tot 1806 een teruggetrokken bestaan leidde, gewijd aan filantropie, hoewel hij in Deense dienst was getreden als viceadmiraal. Vanaf dat jaar werd hij door het koninkrijk Holland gebruikt als symbool voor de verzoening met de oude Republiek, en benoemd tot maarschalk, admiraal en graaf. Na de inlijving van het land door het Franse Keizerrijk werd hij senator.

Op 17 januari 1795 deed hij stadhouder Willem V te Scheveningen uitgeleide bij diens vlucht naar Engeland, vanwege de opmars van de Franse troepen. Hij was nu door het ontbreken van een admiraal-generaal in diens plaats opperbevelhebber van de hele zeemacht, maar verzocht op 29 januari en opnieuw op 9 februari de Staten-Generaal hiervan ontslagen te mogen worden. Tegelijkertijd nam hij maatregelen om te voorkomen dat Nederlandse schepen en havens in Engelse hand zouden vallen. Op 24 februari werd hij te Amsterdam gearresteerd op last van de voorlopige regering van Holland, en in het stadhuis gevangengezet; na enkele dagen werd hij vrijgelaten. Op 27 februari verliet hij alsnog de zeedienst toen alle zittende marineofficieren die dag door de Bataafse Republiek ontslagen werden.

Hij deed geen poging om bij de nieuwe machthebbers in dienst te treden, ondanks een oproep daartoe op 10 maart getekend door vele zeeofficieren die hem als commandant niet wilden missen, en werd in juni 1795 tot eerste viceadmiraal van Denemarken en ridder in de Orde van de Dannebrog benoemd voor een wedde van vierduizend daalders. Hij aanvaardde zijn benoeming, maar tot vervulling ervan kwam het niet omdat hij het land niet mocht verlaten. Voor de Bataafse Republiek was het een pijnlijke kwestie want men had geen wettelijke gronden zijn vertrek te verhinderen; daarom bleef men de beslissing over een uitreisvergunning op de lange baan schuiven.

Nadat zijn vrouw op 16 april 1795 overleden was, vestigde hij zich in 1796 in Elburg. Hij wijdde zich aan de liefdadigheid. In Elburg had hij al een paar jaar eerder een school voor zeeCadetten helpen oprichten en nu liet hij deze in 1798, in samenwerking met de gemeente, uitgroeien tot een algemener Instituut voor Talen, Kunsten en Wetenschappen, een internaat. In 1799 ging hij, vanwege zijn gezondheidstoestand, wat comfortabeler wonen in Apeldoorn op het landgoed Welgelegen. Te Apeldoorn stichtte hij vanaf 1805 een spinnerij en een weeshuis.

Op 11 oktober 1806 volgde het ontslag uit Deense dienst. Hij diende tijdens het Koninkrijk Holland als symbool voor de verzoening met de oude Republiek en werd overladen met eretitels. Op 16 december 1806 benoemde Lodewijk Napoleon hem tot lid van het kapittel van de Koninklijke Orde van Verdienste, op 26 december 1806 tot honorair maarschalk, op 4 februari 1807 kreeg hij een jaarwedde van achttienduizend guldens maar weigerde uitbetaald te worden. Op 15 mei 1808 werd hij benoemd tot buitengewoon Maarschalk der Hollandsche Zeemagt en op 4 februari 1810, toen zijn rang als maarschalk hem op Frans bevel ontnomen moest worden, tot admiraal. Op 4 mei 1810 werd hij door Koning Lodewijk Napoleon in de adelstand verheven en kreeg hij de titel Graaf van Doggersbank.

Toen het koninkrijk Holland in 1810 geannexeerd werd door het Franse keizerrijk, werd hij gedegradeerd tot Frans viceadmiraal. Wel werd hij op 2 januari 1811 door keizer Napoleon I aangesteld als Frans senator, behield hij zijn titel als graaf (op 18 december 1810 omgezet in comte de l'Empire), en werd hem op 22 maart 1811 het grootkruis in de Keizerlijke Ridderorde van de Réunion verleend. Hij schreef Napoleon op 11 januari 1811 dat hij door zijn ouderdom niet in staat was naar Parijs te verhuizen en vroeg dat zijn salaris ten bate van de marine mocht worden aangewend, wat bij Napoleon de geërgerde reactie uitlokte: "Denkt die trotse Hollandse zeeman mij tot uitdeler van zijn aalmoezen te maken?". Toen Napoleon in oktober 1811 het nieuwe wingewest bezocht, was hij niet uitgenodigd de keizer mede te ontvangen.

De gemeente Elburg schonk hij in 1811 een brandspuit. Ook liet hij aldaar een Instituut van Opvoeding oprichten dat zijn naam droeg.

In 1813 richtte hij, toen de Kozakken de Fransen uit Apeldoorn verdreven twee vrijwilligerskorpsen op om te helpen het Franse garnizoen te Deventer te belegeren. Hij ondersteunde het militair hospitaal te Arnhem. Hij bood de nieuwe "soeverein vorst", dan nog slechts prins, zijn diensten aan, die onmiddellijk aanvaard werden.

Op 4 januari 1814 kreeg hij verlof alle eretekenen van zijn vele ridderorden openlijk te dragen en kreeg hij het recht zich als oud-luitenant-admiraal te betitelen. Op 12 juni 1814 werd hij tot titulair luitenant-admiraal benoemd wegens "uitstekende verdiensten en bestendige Vaderlandsliefde". Hij weigerde daarvoor gage te ontvangen. Op 8 juli werd

hem het grootkruis Militaire Willems-Orde toegekend. Op 11 juli werd hij tot luitenant-admiraal aangesteld en op 28 augustus werd hij toegelaten tot de ridderschap van Gelderland en ging daarmee tot de Nederlandse adel behoren.

Hij stelde in mei 1815 een prijs van F 700,- beschikbaar voor een geschied- en redekunstig gedenkschrift. Ook loofde hij prijzen uit voor twee historiestukken en een leerboek voor de jeugd, alles met als onderwerp de omwenteling van 1813. Hij schonk het Koninklijk Instituut in het Trippenhuys op 23 februari 1817 marmeren borstbeelden van o.a. Christiaan Huygens, Pieter Corneliszoon Hooft, Hugo de Groot, Peter Paul Rubens, Herman Boerhaave. De zeevaartschool van Amsterdam kreeg een beeld van De Ruyter. De koopman Jan Andries Kluppel liet toen weer een borstbeeld van Van Kinsbergen aan die school schenken.

Hij overleed in 1819 op 84-jarige leeftijd te Apeldoorn na een chronische longziekte en werd daar op 27 mei begraven. Een groot deel van zijn erfenis werd aan goede doelen gelegateerd. In juni 1821 kreeg hij een marmeren (leeg) praalgraf, in de Nieuwe Kerk te Amsterdam. Zijn stoffelijke resten zijn in 1842 te Apeldoorn geruimd.

Bij de Nederlandse marine zijn er drie schepen naar hem vernoemd. In Amsterdam, Apeldoorn, Bennebroek, Bleiswijk, Elburg, Den Haag, Dongen, Haarlem, Hilversum, De Lier, Maasdijk, Oud- Beijerland, Terneuzen en Voorschoten zijn straten naar hem vernoemd en in Den Helder een brug. In Beverwijk is er een scoutinggroep. In Elburg zijn er twee scholen vernoemd die voortgekomen zijn uit het door hem opgerichte instituut: het van Kinsbergencollege en de van Kinsbergenschool.

Op 12 september 2008 werd in Apeldoorn door de toenmalige commandant der zeestrijdkrachten Rob Zuiderwijk samen met burgemeester Fred de Graaf een monument ter nagedachtenis aan van Kinsbergen onthuld.

http://nl.wikipedia.org/wiki/Jan_Hendrik_van_Kinsbergen